

"CROWE MNE" d.o.o.

Broj 030/24

Podgorica, 26. 02. 2024 god.

Grawe osiguranje AD Podgorica

**Pojedinačni finansijski iskazi za godinu
završenu 31. decembra 2023. godine
i izvještaj nezavisnog revizora**

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1-5
POJEDINAČNI FINANSIJSKI ISKAZI	
Pojedinačni bilans uspjeha	6-7
Pojedinačni bilans stanja	8
Pojedinačni iskaz o promjenama na kapitalu	9
Pojedinačni skaz o tokovima gotovine	10
 Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze	 11-45

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Grawe osiguranje AD Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih pojedinačnih finansijskih izvještaja Grawe osiguranje AD Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo“), koji obuhvataju pojedinačni bilans stanja na dan 31. decembra 2023. godine, pojedinačni bilans uspjeha, pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu i pojedinačni izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja (u daljem tekstu: „pojedinačni finansijski izvještaji“).

Prema našem mišljenju, priloženi pojedinačni finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Društva na dan 31. decembar 2023. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i pojedinačne tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.

Osnove za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije (ISA) primjenjivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odeljku izvještaja koji je naslovljen *Odgovornost revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja*. Nezavisni smo od Društva u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ostale informacije

Finansijski iskazi Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2022. godine bili su predmet revizije drugog revizora, koji je izrazio pozitivno mišljenje o tim finansijskim iskazima na dan 22. februara 2023. godine.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije pojedinačnih finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
<i>Procjenjivanje tehničkih i matematičkih rezervi</i>	
<p>Tehničke i matematičke rezerve u iznosu od EUR 53.769.542 na 31. decembar 2023. godine (31. decembar 2022. godine: EUR 50.741.300) predstavljaju značajan dio ukupnih obaveza Društva.</p> <p>Vrednovanje tehničkih i matematičkih rezervi uključuje procjene u vezi sa neizvjesnošću ishoda, uglavnom u vezi sa ukupnim iznosom potrebnim za podmirenje obaveza, uključujući bilo kakve garancije osiguraniku. Društvo koristi aktuarske modele kao podršku izračuna tehničkih i matematičkih rezervi. Određivanje pretpostavki koje se koriste u izračunu tehničkih i matematičkih rezervi uključuje značajnu procjenu Rukovodstva i procjenu o neizvjesnim budućim ishodima. Različite ekonomske i neekonomske pretpostavke, kao što su stope inflacije ili trendovi vezani za sudske sporove, se koriste za procjene ovih tehničkih i matematičkih rezervi.</p> <p>Zbog značajnosti tehničkih i matematičkih rezervi, te njihove inherentne neizvjesnosti procjene, ovo područje smatramo ključnim revizijskim pitanjem.</p>	<p>Stekli smo razumijevanje dizajna internih kontrola nad aktuarskim procesom koji uključuje izračun rezervacija za štete i matematičkih rezervi, proces korišćenja ekonomskih i aktuarskih pretpostavki, kao i proces izvođenja novčanih tokova. Takođe smo razmotrili pristup i metodologiju koju Društvo koristi za aktuarske analize koje uključuju poređenje procjena i stvarnih pokazatelja iz prethodnih perioda. Naša procjena je, po potrebi, uključila evaluaciju specifičnih ekonomskih i aktuarskih pretpostavki i razmatranje procjena Rukovodstva vezano za korištene pretpostavke, koje mogu varirati u zavisnosti od proizvoda i/ili karakteristika proizvoda, i takođe usklađenost modela sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.</p> <p>Posebno smo naše procedure usmjerili na modele koje smo smatrali materijalnim i kompleksnim i/ili zahtijevaju značajne procjene u vezi sa korištenim pretpostavkama koje se naročito odnose na matematičke rezerve za poslove životnih usluga. Za sprovođenje naših revizorskih procedura, koristili smo usluge aktuaru.</p> <p>Nadalje, izvršili smo revizijske procedure kako bi procijenili da li modeli obezbjeđuju ispravan i potpun izračun tehničkih i matematičkih rezervi, uključujući i preračun rezultata ovog modela na odabranom uzorku. Naše revizorske procedure takođe su uključile test konzistentnosti ulaznih podataka korištenih za izračun „Nastalih, a neprijavljenih šteta“ (IBNR), nezavisan obračun IBNR rezervi koristeći različite metode i pretpostavke, kao i nezavisan preračun rezervi „Prijavljenih, ali neizmirenih šteta“ (RBNS) za anuitete kao i obračun matematičkih rezervi.</p> <p>Ocijenili smo adekvatnost objelodanjivanja uključenih u napomeni 3.17 Bruto tehničke rezerve i napomeni 24 Rezervisanja, priloženih pojedinačnih finansijskih izvještaja sastavljenih u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.</p>

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ostale informacije sadržane u godišnjem Izvještaju menadžmenta

Ostale informacije se odnose na informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta, ali ne uključuje pojedinačne finansijske izvještaje i izveštaj revizora o njima. Rukovodstvo Društva je odgovorno za pripremu ostalih informacija u skladu sa propisima Crne Gore. Naše mišljenje o pojedinačnim finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije. U vezi sa revizijom pojedinačnih finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije i time razmotrimo da li su ostale informacije usklađene u svim materijalno značajnim aspektima sa pojedinačnim finansijskim izvještajima, sa našim saznanjima stečenim u toku revizije ili se na drugi način čine materijalno pogrešnim. Pored toga, izvršili smo procjenu da li su ostale informacije pripremljene, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, posebno da li su ostale informacije u formalnom smislu u skladu sa zahtjevima i postupcima za pripremu ostalih informacija Zakona o računovodstvu Crne Gore u kontekstu materijalnosti, odnosno da li bi neko nepoštovanje ovih zahtjeva moglo uticati na prosuđivanja donijeta na osnovu ovih ostalih informacija.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da ih ocijenimo, izvještavamo da:

1. ostale informacije koje opisuju činjenice koje su takođe prikazane u pojedinačnim finansijskim izvještajima su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa pojedinačnim finansijskim izvještajima; i
2. ostale informacije su pripremljene u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Pored toga, naša odgovornost je da, na osnovu saznanja i razumijevanja Društva stečenih u reviziji, izvjestimo da li ostale informacije sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Na osnovu postupaka koje smo izvršili u vezi sa dobijenim ostalim informacijama, nismo utvrdili materijalno značajne pogrešne iskaze.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za pojedinačne finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu pojedinačnih finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Prilikom sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene. Lica odgovorna za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da pojedinačni finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne izvještaje, nastale usljed prevare ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje.

Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, uvijek otkriti materijalno pogrešne izvještaje ako takvi izvještaji postoje. Pogrešni izvještaji mogu da nastanu usljed prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih izvještaja u pojedinačnim finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni izvještaji koji su rezultat prevare je veći nego za pogrešne izvještaje nastale usljed greške, zato što prevara može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Društva.
- Vršimo ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezano objelodanjivanja u pojedinačnim finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Društvo prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja pojedinačnih finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

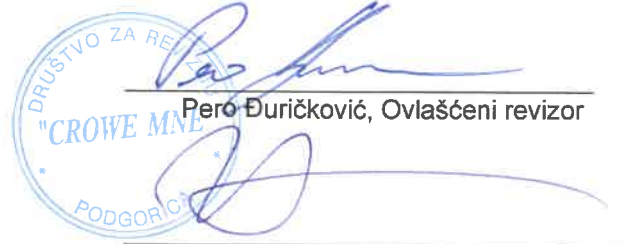
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)***Odgovornost revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja (nastavak)***

Mi komuniciramo sa licima ovlaštenim za upravljanje u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje identifikujemo tokom naše revizije. Takođe, obezbeđujemo licima ovlaštenim za upravljanje izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koja se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost, i gdje je to primjenjivo, odgovarajuće mjere zaštite.

Od pitanja saopštenih licima ovlaštenim za upravljanje, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji pojedinačnih finansijskih izvještaja tekućeg perioda i shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Ovlašćeni revizor u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izveštaj nezavisnog revizora je Pero Đuričković.

Crowe MNE d.o.o. Podgorica
26. februar 2024. godine

Pero Đuričković, Ovlašćeni revizor

Vladimir Kavarić, Ovlašćeno lice

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****Pojedinačni Bilans uspjeha**

		(u Eur)	
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023.	Napomena	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Poslovni prihodi		7.129.840	6.719.148
Prihod od premije osiguranja i saosiguranja	3.1, 4	7.098.286	6.681.058
Obračunate bruto premije osiguranja		7.519.425	7.098.379
Primljene premije saosiguranja			
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(418.282)	(415.676)
Promjene bruto prenosnih premija		(5.213)	(2.453)
Promjene prenosnih premija za saosiguravajući dio		-	-
Promjene prenosnih premija za reosiguravajući dio		2.356	808
Neto prihodi od ostalih usluga	3.1, 5	31.554	38.090
Poslovni rashodi		6.598.316	6.214.837
Rashodi naknada šteta	3.2, 6	3.443.607	3.874.022
Obračunate bruto naknade šteta		3.572.430	3.940.384
Troškovi vezani za isplatu šteta		32.964	33.055
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta		(154.232)	(143.657)
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete		8.772	44.344
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio		9.097	1.785
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete		(40.116)	23.011
Umanjenje za udjele saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u rezervisanjima za nastale neprijavljene štete		14.692	(24.900)
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta			
Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja	3.2, 7	3.057.352	2.239.341
Promjene rezervisanja za popuste, bonuse i storno		-	-
Promjene matematičkih rezervisanja		3.025.744	2.224.616
Promjena drugih tehničkih rezervisanja		31.608	14.725
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	3.2, 8	97.357	101.474
Troškovi nadzornog organa		70.474	70.460
Troškovi ispravke vrijednosti premije osiguranja		26.778	30.383
Drugi ostali neto troškovi osiguranja		105	631
Dobitak/Gubitak – Bruto poslovni rezultat		531.524	504.311
Troškovi sprovođenja osiguranja	3.3, 9	1.529.384	1.277.570
Troškovi sticanja osiguranja	9.1	770.086	737.225
Amortizacija	3.10, 9.2	34.701	34.844
Troškovi rada	9.3	515.768	350.789
Materijalni troškovi	9.4	31.383	30.423
Ostali troškovi usluga	9.5	334.766	272.545
Drugi troškovi	9.6	12.753	8.145
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	9.7	(170.073)	(156.401)
Dobitak/Gubitak – Neto poslovni rezultat		(997.860)	(773.259)

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA
Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

Pojedinačni Bilans uspjeha (nastavak)

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

			(u Eur)
Finansijski rezultat od ulaganja	3.5, 10	2.756.990	2.301.903
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		2.531.066	2.310.731
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(724.752)	(569.463)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		1.806.314	1.741.268
Prihodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		955.242	564.735
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		(4.566)	(4.100)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		950.676	560.635
Dobitak/Gubitak iz redovnog poslovanja prije oporezivanja		1.759.130	1.528.644
Porez na dobit	3.7, 11	214.029	178.412
Porez na dobit		214.029	178.412
Prihodi/rashodi na ime odloženog poreza		-	-
Neto dobit za poslovnu godinu		1.545.101	1.350.232
Raspodjela neto dobiti			
Zarada po akciji		20,3901	17,8185

U Podgorici
Dana 08.02.2024. godine

Biljana Vukčević

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Maja Pavličić

Izvršni direktor

 GRAWE osiguranje
A.d.

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA
Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

Pojedinačni Bilans stanja		(u Eur)	
Na dan 31.decembra 2023. godine	Napomena	2023.	2022.
Aktiva			
Nematerijalna imovina	3.8, 12	3.485	6.398
Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	3.9, 13	630.979	634.583
Dugoročna finansijska ulaganja		70.464.913	64.244.529
Hartije od vrijednosti	3.13, 14	66.696.499	63.049.884
Dugoročni depoziti i druga dugoročna finansijska ulaganja	3.13, 14, 17	2.527.883	1.152.266
Udjeli i učešća u društvima	16	1.200.001	-
Investicione nekretnine	3.12, 15	40.530	42.379
Kratkoročna finansijska ulaganja		680.250	-
Hartije od vrednosti	18	679.847	-
Druga kratkoročna ulaganja		403	-
Kratkoročna sredstva		1.697.562	1.623.222
Gotovinska sredstva	3.13, 19	1.340.088	1.324.178
Kratkoročna potraživanja	3.13, 20	357.474	299.045
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	21	316.522	340.935
Aktivna vremenska razgraničenja	22	1.283.937	1.271.189
Ukupna aktiva		75.077.648	68.120.856
Pasiva			
Osnovni kapital			
Akcijски kapital	3.14, 23	3.000.011	3.000.011
Rezerve			
Revalorizacione rezerve	3.16, 23	(3.115.714)	(5.667.336)
Neraspoređena dobit/gubitak		20.389.884	19.144.784
Rezervisanja		53.769.542	50.741.300
Bruto tehničke rezerve	3.17, 24	910.069	936.200
Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja iz osiguranja	3.17, 24	52.859.473	49.805.100
Kratkoročne obaveze	25	896.915	797.193
Pasivna vremenska razgraničenja	26	137.012	104.904
Ukupna pasiva		75.077.648	68.120.856

U Podgorici
Dana 08.02.2024. godine

Biljana Vukčević
Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Biljana Vukčević

Maja Pavličić
Izvršni direktor

Maja Pavličić

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA
Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

Pojedinačni iskaz o promjenama na kapitalu

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

(u Eur)

Opis	Akcijski kapital	Revalorizacione rezerve	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	3.000.011	(1.220.602)	18.094.554	19.873.963
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(4.446.734)	-	(4.446.734)
Dividende	-	-	(300.001)	(300.001)
Dobit tekuće godine	-	-	1.350.231	1.350.231
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	3.000.011	(5.667.336)	19.144.784	16.477.459
Stanje na dan 1. januara 2023. godine	3.000.011	(5.667.336)	19.144.784	16.477.459
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	2.551.622	-	2.551.622
Dividende	-	-	(300.001)	(300.001)
Dobit tekuće godine	-	-	1.545.100	1.545.100
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	3.000.011	(3.115.714)	20.389.883	20.274.180

U Podgorici
Dana 08.02.2024. godine

Biljana Vukčević

Maja Pavličić

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Izvršni direktor

Biljana Vukčević

Maja Pavličić

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA
Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

Pojedinačni Iskaz o novčanim tokovima

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

	2023.	(u Eur) 2022.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	7.275.549	7.045.090
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	7.262.488	7.029.139
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	13.061	15.951
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	5.322.349	5.513.016
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reos)	3.377.749	3.752.672
Odlivi po osnovu premija (saosiguranja, reosiguranja i premija)	47.255	145.486
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i dugih ličnih rashoda	463.189	318.837
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina	271.539	235.533
Odlivi po osnovu zakupnina	-	100
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	761.572	701.300
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	401.045	359.086
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	1.953.200	1.532.074
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	3.282.105	2.213.473
Prihodi od prodaje hartija od vrijednosti	1.002.500	-
Prilivi od ulaganja u hartije od vrijednosti	2.203.573	2.188.619
Prilivi od zakupnina	5.850	4.950
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	70.182	19.904
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	3.734.393	2.852.971
Odlivi po osnovu ulaganja u hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Crne Gore	606.754	2.013.138
Odlivi po osnovu ulaganja u hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Centralnih banaka i Vlada stranih zemalja	351.115	663.358
Odlivi po osnovu ulaganja u obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti	1.397.292	-
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulganja i osnovnih sredstava	28.632	12.975
Ostali odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	1.350.600	163.500
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	(452.288)	(639.498)
Prilivi iz aktivnosti finansiranja	-	-
Odliv iz aktivnosti finansiranja	-	-
Ostali odlivi po osnovu aktivnosti finansiranja	1.485.002	285.001
Neto promjena gotovine iz aktivnosti finansiranja	(1.485.002)	(285.001)
Neto promjena gotovine	15.910	607.575
Gotovina na početku obračunskog perioda	1.324.178	716.603
Gotovina na kraju obračunskog perioda	1.340.088	1.324.178

U Podgorici
Dana 08.02.2024. godine

Biljana Vukčević

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Biljana Vukčević

Maja Pavličić

Izvršni direktor

 GRAWE OSIGURANJE AD

Maja Pavličić

1. Osnivanje i djelatnost

Osiguravajuće društvo „Grawe osiguranje“ A.D, Podgorica (u daljem tekstu Društvo), registrovano je u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici 21.10.2004. godine, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima Crne Gore, pod registarskim brojem 4-0007631/001, a na osnovu Rješenja Ministarstva finansija Republike Crne Gore o davanju dozvole za rad broj 02-3087/2 od 23.09.2004. godine.

Društvo je bilo registrovano za poslove životnih osiguranja i za neživotna osiguranja: osiguranje od nezgode i dobrovoljno zdravstveno osiguranje, ostala osiguranja imovine, uključujući osiguranja vozila-kasko (Rješenje Ministarstva finansija Republike Crne Gore 02-3087/2 od 23.09.2004. godine).

Imajući u vidu da Društvo u roku od 6 mjeseci od izdavanja dozvole za obavljanje djelatnosti osiguranja nije otpočelo sa obavljanjem poslova neživotnih osiguranja, donijeta je odluka o prestanku obavljanja poslova neživotnih osiguranja. Na XIII sjednici Skupštine akcionara održanoj 25.11.2011. godine, Odlukom o izmjeni Statuta Društva radi usaglašavanja sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti, djelatnost Društva je životno osiguranje.

Agencija za nadzor osiguranja je 04.09.2009. godine donijela Rješenje broj 03-392/5-09, kojim se Osiguravajućem društvu „Grawe osiguranje“ AD, Podgorica izdaje dozvola za obavljanje poslova životnog osiguranja.

Rješenjem Komisije za hartije od vrijednosti od 4.08.2017. godine izvršeno je restrukturiranje privrednih društava spajanjem uz pripajanje društva preuzimaoca „Grawe osiguranje“ AD Podgorica i preuzetog društva "Merkur osiguranje" AD Podgorica.

Savjet Agencije za nadzor osiguranja je 28.12.2017. godine donio Rješenje o davanju saglasnosti za prenos portfelja „Atlas life“ AD Podgorica na „Grawe osiguranje“ AD Podgorica, a nakon dobijenog Rješenja o postupku koncentracije od strane Agencije za zaštitu konkurencije. Na osnovu dobijene saglasnosti „Grawe osiguranje“ AD Podgorica je prenijelo portfelj „Atlas life“ AD Podgorica sa stanjem 31.01.2018. godine shodno zaključenom Ugovoru o prenosu portfelja, čime je dozvola za obavljanje poslova osiguranja izdata društvu za osiguranje „Atlas life“ AD Podgorica prestala da važi danom usvajanja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji skupštine akcionara tog društva.

Osnovni kapital Društva podijeljen je na 75.777 akcija nominalne vrijednosti od EUR 39,59, čiji je vlasnik Grazer Wechselseitige Versicherung AG, Graz, Austria.

Organi Društva su Skupština akcionara kao najviši organ Društva, Odbor direktora, Izvršni direktor i sekretar Društva. Odbor direktora se sastoji od 3 člana koje imenuje i razrješava Skupština akcionara. Mandat članova Odbora direktora ističe na prvoj redovnoj godišnjoj sjednici Skupštine akcionara. Broj mandata za člana Odbora direktora nije ograničen. Odbor direktora upravlja Društvom direktno i preko Izvršnog direktora i menadžmenta u cjelini i ima puno ovlaštenje da donosi odluke i preduzima aktivnosti koje smatra korisnim za postizanje i sprovođenje svrhe i predmeta poslovanja Društva, osim poslova koji su izričito stavljeni u nadležnost Skupštine Društva.

Sjedište Društva je u Podgorici, Bulevar Ivana Crnojevića br. 62/1.

Društvo je na dan 31. decembra 2023. godine imalo 39 zaposlenih (31. decembra 2022. godine 25 zaposlenih).

Društvo je dana 13.04.2023. donijelo odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "GRAWE NEKRETNINE" – Podgorica, čija je osnovna djelatnost iznajmljivanje vlastitih ili iznajmljenih nekretnina i upravljanje njima. Društvo je 100% vlasnik Grawe nekretnine d.o.o. Početni kapital društva Grawe nekretnine d.o.o. je bio EUR 1, kasnije je Društvo donijelo odluku o uvećanju kapitala na EUR 1.200.001, koji je i uplaćen.

Sjedište firme je na adresi na kojoj posluje i Društvo, tj. Bulevar Ivana Crnojevića br. 62/1. Grawe nekretnine d.o.o. je tokom 2023. godine imalo samo jednog zaposlenog koje je istovremeno i izvršni direktor.

2. Osnova za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja**2.1. Osnova za sastavljanje pojedinačnih finansijskih izvještaja**

Društvo ima obavezu da vodi računovodstvene evidencije i sastavlja pojedinačne finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl.list CG”, br.145/21, 152/22), Zakonom o osiguranju („Sl.list CG” br. 78/06, 19/07, 53/09, 73/10, 40/11 i 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21) i regulativom propisanom od Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore. U skladu sa Zakonom o računovodstvu, pravna lica sastavljaju pojedinačne finansijske iskaze po Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS), odnosno po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kome je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobilo pravo na prevod i objavljivanje.

Poslednji MRS i MSFI koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine, kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine. Tokom 2020. godine zvanično su objavljeni prevodi standarda MSFI 9 – „Finansijski instrumenti”, MSFI 16 – „Lizing” i MSFI 15 – „Prihodi od ugovora sa kupcima”. MSFI 16 je u zvaničnoj primjeni u Crnoj Gori od 1. januara 2021, dok će MSFI 9 i MSFI 15 biti u zvaničnoj primjeni od 01.01.2024. godine. Za obveznike standarda MSFI 17, koji u Crnoj Gori stupa na snagu 01.01.2026, odlaže se primjena standarda MSFI 9 do početka primjene MSFI 17.

Pojedinačni finansijski iskazi su prezentovani u formi propisanoj od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore, koji u pojedinim djelovima odstupaju od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako predviđa MRS -1 „Prezentacija finansijskih izvještaja”.

Pojedinačni finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, koji se procjenjuju po tržišnoj vrijednosti. Ostala finansijska imovina i obaveze su iskazani po amortizovanoj vrijednosti, umanjenoj za odgovarajuće ispravke vrijednosti.

Društvo je u sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih iskaza primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro.

2.2. Koncept nastavka poslovanja

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje u predvidljivoj budućnosti.

2.3. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine godišnji pojedinačni finansijski izvještaji Društva za 2022. godinu, koji su bili predmet revizije.

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija pojedinačnih finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu se razlikovati od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, rezervisanja za prijavljene, a neriješene štete, rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete i ostala rezervisanja.

2. Osnova za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja (nastavak)**2.5 Konsolidacija**

Na osnovu Zakona o računovodstvu („Sl. list CG”, br145/21 i 152/22) , privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI. Konsolidovani finansijski izvještaji su izvještaji ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica. Takođe, u skladu sa ovim Zakonom matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta.

Priloženi pojedinačni finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Društva. Društvo je ove pojedinačne finansijske izvještaje sastavilo na osnovu i prema zahtjevima zakona i propisa Crne Gore gdje su ulaganja u zavisna pravna lica iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za eventualna obezvređenja. Detaljniji prikaz finansijskog položaja Društva može se dobiti uvidom u konsolidovane finansijske izvještaje koje će Društvo sastaviti i predati Poreskoj upravi Crne Gore u zakonskom roku.

Zavisna pravna lica čiji je Društvo 100% vlasnik su:

Naziv	Sjedište	% učešća	Osnovna djelatnost
Grawe nekretnine d.o.o.	Bulevar Ivana Crnojevića 61/1	100%	Iznajmljivanje vlastitih ili iznajmljenih nekretnina i upravljanje njima

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Osnovne računovodstvene politike primijenjene prilikom sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja za 2023. godinu su sledeće:

3.1. Poslovni prihodi

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premije osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja i saosiguranja, umanjeni za dio reosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

Prihodi od premija osiguranja se priznaju kao prihod, u skladu sa rokovima i periodima pokrivanja rizika iz odgovarajućih ugovora o osiguranju i reosiguranju.

Visina bruto premije utvrđena je tarifom premije prema vrsti osiguranja. Bruto premija se sastoji od funkcionalne premije i režijskog dodatka. Funkcionalnu premiju čini tehnička premija, budući da Društvo u skladu sa svojim internim aktima ne izdvaja doprinos za preventivu. Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja. Maksimalna stopa režijskog dodatka utvrđena je Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka koji je na snazi od 22.03.2018 a donijet je od strane Odbora direktora Društva.

Ostali prihodi predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva.

3.2. Poslovni rashodi

Rashodi obuhvataju rashode za štete, rashode za promjenu neto tehničkih rezervisanja i ostale troškove, doprinose i rezervisanja.

Rashodi za štete su obračunati bruto iznosi šteta ispravljeni za promjenu bruto rezervi za štete. Neto rashodi naknade šteta obračunati su iz bruto naknade šteta, koja je uvećana za troškove vezane za isplatu šteta, umanjena za regresna potraživanja i udio reosiguranja i saosiguranja i korigovana za promjenu bruto rezervisanja za štete i učešće reosiguranja i saosiguranja u tim rezervacijama. Troškovi vezani za isplatu šteta sadrže eksterne i interne troškove procjene opravdanosti iznosa odštetnih zahtjeva, kao i sudske troškove i troškove vještačenja.

Rashode za promjenu neto tehničkih rezervisanja predstavljaju promjene rezervisanja za matematičku rezervu ipromjene drugih tehničkih rezervisanja.

Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja obuhvataju troškove nadzornog organa, troškove ispravke vrijednosti premije osiguranja i ostale troškove iz poslova osiguranja. Ostali troškovi se priznaju na obračunskoj osnovi.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.3. Troškovi sprovođenja osiguranja**

Troškovi sprovođenja osiguranja obuhvataju rashode koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i čine ih troškovi pribave osiguranja i troškovi uprave.

Troškovi pribave uključuju sve direktne troškove koji nastaju kod zaključivanja ugovora o osiguranju, kao što su troškovi osoblja zaposlenog u prodaji, troškovi provizije i ostale troškove koji se odnose na pribavu osiguranja.

Troškovi uprave predstavljaju troškove sprovođenja osiguranja koji nijesu direktno povezani sa zaključenjem ugovora o osiguranju (amortizacije, zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih, materijalni troškovi, ostali troškovi usluga i drugi troškovi).

3.4 Preračunavanje stranih sredstava plaćanja

Sva potraživanja i obaveze u stranim sredstvima plaćanja, preračunavaju se u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja.

Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz preračuna sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom poslovnih promjena u toku godine priznaju se kao prihod ili rashod perioda u kome su nastale.

3.5. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijske prihode čine prihodi od kamata, dobici od finansijskih sredstava i drugi prihodi.

Finansijski rashodi se sastoje od rashoda od kamata, gubitaka od finansijskih sredstava i drugih finansijskih rashoda.

3.6. Naknade za zaposlene

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenih iskazuju se kao rashod perioda na koji se odnose.

Nakon izvršenih uplata doprinosa, Društvo nema daljih zakonskih obaveza u pogledu budućeg plaćanja doprinosa ukoliko fond nema dovoljno sredstava da isplati sve beneficije zaposlenima koji su se penzionisali.

3.7. Porez na dobit i odloženo oporezivanje**Tekući porez na dobit**

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Porez na dobit plaća se po progresivnoj stopi koja iznosi 9% do 100.000,00 EUR, 12% na iznos od 100.000,01 EUR do 1.500.000,00 EUR i 15% za iznos oporezive dobiti preko 1.500.000,01EUR.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda po odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (čl. 8 i 9 za usklađivanje prihoda i čl. 10 do 20 za usklađivanje rashoda).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.7. Porez na dobit i odloženo oporezivanje (nastavak)****Odloženi porez na dobit**

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode obaveza za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Odloženi porez na dobit se utvrđuje primjenom poreskih stopa koje su na snazi na dan bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti.

Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Po mišljenju rukovodstva Društva, efekti primjene MRS 12-“Porez na dobit” nijesu od materijalnog značaja na pojedinačne finansijske izvještaje posmatrane u cjelini.

Porezi i doprinosi i druge zakonske obaveze koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge zakonske obaveze koje ne zavise od rezultata poslovanja uključuju porez na imovinu, kao i druge poreze i doprinose u skladu sa republičkim i opštinskim propisima.

3.8. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se odnose na softver za vođenje poslovnih knjiga i obračun premije osiguranja.

Nematerijalna ulaganja se inicijalno priznaju po nabavnoj vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost sredstava, uvećana za sve troškove nastale do njihovog stavljanja u upotrebu.

Naknadno mjerenje nakon početnog priznavanja nematerijalnih ulaganja vrši se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne akumulirane gubitke zbog obezvrjeđenja.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja vrši se primjenom proporcionalnog metoda u roku od 3,3 godine, osim ulaganja koja imaju utvrđen rok važenja, kada se otpisivanje vrši u rokovima koji proističu iz ugovora.

3.9. Nekretnine i oprema

Kao nekretnine i oprema priznaju se sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Nekretnine i oprema se prilikom početnog priznavanja odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost nekretnina i opreme, uvećana za sve troškove nastale do njihovog stavljanja u upotrebu.

Nakon početnog priznavanja nekretnine i oprema se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne akumulirane gubitke zbog obezvrjeđenja.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, ukoliko je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Društvo u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano izmjeriti. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Dobici ili gubici nastali pri otuđenju ili rashodovanju nekretnina i opreme utvrđuju se iz razlike između iznosa dobijenog prodajom i knjigovodstvene vrijednosti i priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.10. Amortizacija**

Amortizacija nekretnina i opreme obračunava se na nabavnu vrijednost, proporcionalnim metodom, primjenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procijenjenog korisnog vijeka upotrebe sredstava.

Amortizacija se obračunava počevši od narednog mjeseca za novonabavljene nekretnine i opremu, odnosno obračunom na vrijednost nekretnina i opreme, utvrđenu krajem prethodne godine, za ostale nekretnine i opremu.

Primijenjene stope su sledeće:

	Procijenjeni Korisni vijek (godina)	Stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu (%)
Građevinski objekti	40	2,50	5,00
Računari i računarska oprema	3,33	30,00	30,00
Vozila	5	20,00	15,00
Kancelarijski namještaj	6,67	15,00	20,00
Ostala oprema	5	20,00	20,00

U skladu sa članom 13. Zakona o porezu na dobit pravnih lica obračun amortizacije za poreske svrhe se razlikuje od obračuna amortizacije za računovodstvene svrhe. Amortizacija građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za licence i opremu primjenom degresivnog metoda.

3.11. Obezvrjeđenje vrijednosti imovine

Društvo na dan bilansa stanja preispituje vrijednosti po kojima je iskazana materijalna imovina i procjenjuje da li postoje nagovještaji da je vrijednost nekog sredstva umanjena. U slučaju da postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstava, kako bi se utvrdio iznos obezvrjeđenja. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti.

Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna vrijednost umanjena za troškove prodaje ili upotrebna vrijednost, zavisno od toga koja je od te dvije vrijednosti veća.

Na dan 31.12.2023. godine, na osnovu procjene rukovodstva Društva, ne postoje indicije da je došlo do obezvrjeđenja vrijednosti imovine.

3.12. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je ulaganje u nekretninu koju Društvo ne koristi za neposredno obavljanje djelatnosti, nego radi sticanja prihoda od zakupa.

Investiciona nekretnina se inicijalno priznaje po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrednost sadrži nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove. Početno priznavanje investicionih nekretnina vrši se primjenom metoda nabavne vrijednosti predviđenog MRS 40 – Investicione nekretnine. Obračun amortizacije investicionih nekretnina vrši se proporcionalnim metodom po stopi od 2,50 %.

3.13. Finansijska sredstva

Finansijska imovina razvrstana je u sljedeće kategorije: hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju, hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja, hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju, dugoročni krediti, udijeli u drugim društvima, investicione nekretnine, druga dugoročna finansijska ulaganja i potraživanja iz poslovnih odnosa. Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznavanja.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.13. Finansijska sredstva (nastavak)****Finansijska ulaganja raspoloživa za prodaju**

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se početno odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti na dan trgovanja. U nabavnu vrijednost se uključuju transakcioni troškovi nabavke. Nakon početnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se na dan bilansa stanja odmjeravaju po fer vrijednosti. Fer vrijednost ulaganja se zasniva na važećim cijenama ponude. Nerealizovani dobiti i gubici koji proisteknu iz promjena u fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju iskazuju se u okviru kapitala.

Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe, kumulirane korekcije poštene vrijednosti priznate u okviru kapitala knjiže se u bilansu uspjeha kao dobiti ili gubici od ulaganja u hartije od vrijednosti.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća

Društvo je 01. aprila 2022. izvršilo reklasifikaciju dijela hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju u hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća. Reklasifikacija je izvršena poštujući propise standarda MRS 39, koji propisuje da se reklasifikacija dozvoljava u uslovima kada se promijene namjere ili sposobnosti, ili u rijetkim slučajevima kada pouzdano odmjeravanje fer vrijednosti nije više moguće (paragraf 54, 46(c) i 47). Takođe, Društvo ispunjava kriterijume paragrafa 9 koji zahtijeva da u prethodne dvije finansijske godine nije bilo prodaje hartija od vrijednosti klasifikovanih kao one koje se drže do dospjeća, kao ni reklasifikacija hartija od vrijednosti koje se drže do dospjeća u raspoložive za prodaju.

U skladu sa paragrafom 55(b) Društvo je kao početnu vrijednost hartija od vrijednosti koje se drže do dospjeća prikazalo njihovu fer vrijednost u trenutku reklasifikacije. Fer vrijednost hartija od vrijednosti, koja uključuje i revalorizacione rezerve na dan reklasifikacije jeste njihova nova nabavna vrijednost, a revalorizacione rezerve se amortizuju kroz bilans uspjeha korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Ulaganja u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju

Hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju se početno iskazuju po nabavnoj vrijednosti na dan trgovanja. Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva se na dan bilansa stanja vrednuju po fer vrijednosti. Razlika između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na datum bilansa stanja direktno se priznaje kao prihod ili rashod perioda u kojem je nastala. Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnom tržištu zasniva se na važećim cijenama ponude.

Kredit i potraživanja

Kredit i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Nakon početnog vrednovanja kredit i potraživanja se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Potraživanja iz poslovnih odnosa

Potraživanja za premiju i druga potraživanja čine potraživanja za fakturisane iznose premija osiguranja koja nijesu naplaćena na dan bilansa, kao i druga kratkoročna potraživanja.

Potraživanja se inicijalno priznaju po nominalnoj vrijednosti, a na dan bilansa se iskazuju po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za procjenu rukovodstva o potencijalnoj nenaplativosti potraživanja.

Ispravka vrijednosti formira se za sva ona potraživanja za premiju osiguranja koja nijesu naplaćena u roku od 90 dana.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

3.13. Finansijska sredstva (nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Društvo provjerava na datum sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja da li postoje objektivni dokazi za obezvrjeđenje finansijske imovine.

Finansijska imovina je pretrpjela umanjenje vrijednosti tamo gdje postoji objektivni dokaz da će procijenjeni budući novčani tokovi od imovine biti izmijenjeni kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica; ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju; ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Iznos troška po osnovu ispravke vrijednosti se priznaje u okviru bilansa uspjeha u okviru ostalih rashoda. Naknadna naplata potraživanja koje je ranije bilo ispravljeno ili otpisano priznaje se u bilansu uspjeha u okviru ostalih prihoda.

Prestanak priznavanja finansijske imovine

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu ili ako prenesu finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju gotovinu na žiro i deviznim računima Društva i gotovinu u blagajni.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.13. Finansijska sredstva (nastavak)****Obaveze iz poslovanja**

Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze iz poslovanja prvobitno se iskazuju u nominalnim iznosima, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope.

Društvo prestaje priznavati finansijske obaveze samo kada one prestanu postojati, tj. kada su ispunjene, otkazane ili istekle.

3.14. Kapital

Na osnovu Zakona o osiguranju kapital Društva čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

U skladu sa odredbama člana 21 Zakona o osiguranju akcijski kapital Društva koje obavlja poslove životnih osiguranja ne može biti manji od EUR 3.000.000.

Osnovni kapital društva za osiguranje čine:

- 1) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranja, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja;
- 3) rezerve iz dobiti;
- 4) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital umanjuje se za:

- 1) otkupljene sopstvene akcije;
- 2) nematerijalnu imovinu;
- 3) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine;
- 4) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- 1) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) podređeni dužnički instrumenti;
- 3) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama;
- 4) druge kategorije.

Druge kategorije dopunskog kapitala su:

- 1) vrijednost matematičke rezerve koja u obračunu ne uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja osiguranja umanjena za vrijednost matematičke rezerve koja u obračunu uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja, pri čemu stvarni troškovi pribavljanja u obračunu matematičke rezerve ne smiju prelaziti 3,5 % osigurane sume;
- 2) revalorizacione rezerve koje ne ulaze u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi.

Društvo za osiguranje može u obračun dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Iznos dopunskog kapitala ne može prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala.

Prilikom obračuna kapitala društva za osiguranje, zbir osnovnog i dopunskog kapitala umanjuje se za:

- udjele u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva iz tačke 1 ovog člana, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- akcije koje se ne kotiraju na organizovanom tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.15. Garantni kapital**

Radi obezbjeđenja trajnog izvršenja obaveza, Društvo je prema odredbama Zakona o osiguranju, dužno da ima garantni kapital. Garantni kapital Društva čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom.

Društvo je dužno da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju.

Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

3.16. Revalorizacione rezerve

U okviru računa nerealizovani dobiti i gubici po osnovu usklađivanja fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju iskazuju se pozitivni i negativni efekti promjene fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju. U skladu sa MRS 39 (stav 55b) dobiti i gubici po osnovu promjene poštene (fer) vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju iskazuju se u okviru kapitala, odnosno revalorizacionih rezervi sve do prodaje ili otuđenja tih sredstava, kada se neto dobitak ili gubitak iskazan u kapitalu, odnosno revalorizacionim rezervama prenosi u prihode ili rashode.

U okviru računa nerealizovani dobiti i gubici iskazana je i revalorizaciona rezerva hartija od vrijednosti koje su reklasifikovane iz kategorije raspoložive za prodaju u kategoriju do dospelja. Iznos revalorizacionih rezervi će se amortizovati kroz bilans uspjeha korišćenjem metoda efektivne kamatne stope u skladu sa MRS 39 (paragraf 55a).

3.17. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Osiguravajuće društvo mora za sve poslove osiguranja, koje obavlja, formirati odgovarajuće tehničke rezerve, koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja koje obavlja.

Osiguravajuće društvo koje se bavi poslovima životnih osiguranja mora formirati sledeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije;
- rezerve za štete;
- matematičku rezervu i rezerve za učešće u dobiti i
- ostale tehničke rezerve (rezerve za neistekle rizike).

Prenosne premije

Obračun prenosne premije vrši se prema vremenu trajanja osiguranja, odnosno metodom pro-rata-temporis.

Prenosna premija osiguranja života iskazuje se u okviru matematičke rezerve, dok se prenosna premija dopunskih osiguranja iskazuje posebno u bilansima.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.17. Bruto tehničke rezerve (nastavak)****Rezerve za štete**

Rezervisane štete obrazuju se u visini procijenjenog iznosa obaveza za nastale prijavljene, a neriješene štete i nastale neprijavljene štete u tekućem periodu.

Rezerve za nastale, prijavljene a neriješene štete se obračunavaju za sve štete koje su prijavljene Društvu, a koje nijesu riješene do kraja obračunskog perioda, i to pojedinačnom procjenom za svaku štetu. Za nastale prijavljene neriješene štete u redovnom postupku za koje je utvrđen pravni osnov, ali nijesu pribavljeni potrebni dokumenti na osnovu kojih bi se mogao pouzdano obračunati iznos rezervacije, visina rezervacije se utvrđuje, za svaku štetu posebno, najmanje u visini prosječnog iznosa šteta riješenih u tekućoj godini za vrstu osiguranja kojoj ta šteta pripada.

Za rezervisane nastale, a neprijavljene štete za dopunska osiguranja uz osiguranje života se vrši obračun rezervacije koristeći Chain ladder metodu. Rezervacija za nastale neprijavljene štete obuhvata i rezerve za nastale a nedovoljno riješene štete, odnosno štete koje bi mogle biti reaktivirane, kao i za štete u prenosu.

Za obračun bruto rezervisanih šteta po vrstama osiguranja, ukupni iznosi rezervisanih nastalih prijavljenih, a neriješenih šteta i nastalih neprijavljenih šteta koriguju se koeficijentom rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu šteta.

Matematička rezerva i rezerve za učešće u dobiti

Matematička rezerva obrazuje se u visini sadašnje vrijednosti budućih obaveza društva za osiguranje umanjene za sadašnju vrijednost budućih obaveza ugovarača osiguranja (premija osiguranja) i izračunava se za svaki pojedini ugovor o osiguranju.

Rezerva za učešće u dobiti podrazumijeva rezervu za dobit koja se pripisuje pojedinim polisama u skladu sa tehničkim osnovama pojedinih tarifa osiguranja života i Pravilnikom o formiranju korišćenju rezervi za učešće u dobiti. Odlukom Odbora direktora Društvo određuje krajem jedne poslovne godine visinu ukupne kamatne stope za najmanje dvije naredne poslovne godine. Na taj način se Društvo obavezuje da će u svom bilansu iskazivati tu rezervu bez obzira na rezultate poslovanja.

Rezerve za neistekle rizike

Rezerve za neistekle rizike za dopunska osiguranja uz osiguranje života obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja koje nastaju u narednom periodu po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije. Rezerve za neistekle rizike na 31.12.2023. iznose 0,00 EUR.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.18. Upravljanje rizicima**

Pod upravljanjem rizicima podrazumijevaju se sve mjere za prepoznavanje i ovladavanje rizicima, kojima je Društvo izloženo. Drugim riječima, upravljanje rizicima je sveukupnost propisa, politika i procedura koji su međusobno usklađeni i koordinisani, te mjera i postupaka za prepoznavanje, nadziranje i zaštitu od rizika. Zadatak upravljanja rizicima je svjesno i ciljano prihvatanje rizika i njihovo sistemsko vrednovanje, upravljanje, nadgledanje kao i pripremanje alternativnih mjera, kako bi se pravovremeno moglo postupati protiv potencijalnih štetnih događaja.

Sistem upravljanja rizikom ima za cilj da postigne i finansijske i strateške ciljeve Društva i da obezbijedi kontinuirano postojanje kompanije s jedne strane i da ispuni zakonske zahtjeve i zahtjeve solventnosti s druge strane. Ovi ciljevi se mogu postići kroz sisteme interne kontrole i upravljanja rizicima koji su usklađeni sa poslovnom strategijom Društva.

Društvo je svojim poslovnim aktivnostima izloženo rizicima kao što su:

- Preuzeti rizik životnog osiguranja,
- Upravljanje imovinom i pasivom (ALM),
- Rizici ulaganja/tržišni rizici
- Rizik likvidnosti,
- Koncentracijski rizik,
- Operativni rizici,
- Reosiguranje,
- Rizik neispunjenja obaveza druge ugovorne strane.

a) Rizik osiguranja

Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Rizike koji svaki od ugovora o osiguranju nosi čine mogućnost da se osigurani slučaj desi, kao i neodređenost iznosa odštete koji se po tom osnovu traži. Po samoj prirodi ugovora o osiguranju, ovaj rizik zavisi od slučajnosti i zbog toga je nepredvidiv. S obzirom na činjenicu da su društva za osiguranje profesionalni preuzimaoci rizika, rizik osiguranja je područje koje predstavlja srž osiguravajuće djelatnosti. Djelatnost osiguranja je oduvijek obraćala pažnju na osiguranje i rezervisanje, jer je to stvarni posao osiguranja. Ograničavanje rizika osiguranja u Društvu se obavlja prije svega primjenom strogih pravila prihvatanja ponuda osiguranja.

b) Upravljanje imovinom i pasivom (ALM)

Rizik upravljanja imovinom i obavezama (dalje u tekstu: ALM rizik) predstavlja rizik koji proizilazi iz neusklađenosti bilansnih pozicija imovine i obaveza, pri čemu se naglasak stavlja na ročnu i valutnu (ne)usklađenost navedenih pozicija. U širem smislu, rizik upravljanja imovinom i obavezama obuhvata i upravljanje rizikom likvidnosti.

Kao strateški cilj na aktivnoj strani definisani su tzv. „durations-limit“ koji su usklađeni s ročnošću na pasivnoj strani tokom izračunavanja ALM za životna osiguranja. Potpuna usklađenost imovine i obaveza nije strateški cilj Društva. Naime, ročna neusklađenost imovine i obaveza proizilazi iz same prirode imovine na aktivnoj strani i dužine trajanja ugovora na pasivnoj strani bilansa. Ročnost obaveza u pravilu je duža od ročnosti na aktivnoj strani.

Teži se najboljem mogućem valutnom usklađivanju imovine i obaveza, odnosno teži se tome da da postoji valutna usklađenost investicije sa rezervama u portfelju (euro ugovori su pokriveni euro investicijama).

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.18. Upravljanje rizicima (nastavak)****c) Tržišni rizik /Rizici ulaganja**

Prema zahtjevima, sva sredstva moraju biti uložena na način da se osigura sigurnost, kvalitet, likvidnost i profitabilnost portfelja u cjelini. Uopšteno govoreći, primjenjuje se princip slobode ulaganja, uzimajući u obzir tzv. princip „opreznosti“ tako da se velika pažnja posvećuje praćenju i upravljanju rizicima ulaganja.

U Društvu su tržišni rizici podijeljeni na sledeće podrizike:

- Rizik kamatnih stopa
- Rizik ulaganja u akcije, udjele u kapitalu i sl.
- Rizik nekretnina
- Rizik raspona
- Valutni rizik
- Rizik koncentracije

Područje ulaganja vođeno je načelom „Prudent Person Principles“ tj. načela opreznosti pri čemu se naglasak stavlja na sigurnost, održivost ulaganja, dugoročni uspjeh i prinos. To proizlazi iz dugogodišnje tradicije ulaganja u sigurnu imovinu, izbjegavajući pri tom rizične i netransparentne proizvode. Osim toga za svaku klasu imovine postoje unaprijed definisani rasponi i limiti ulaganja. Posebna pažnja se poklanja na likvidnosti ulaganja.

d) Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti Društva da podmiri svoje novčane obaveze odmah po njihovome dospjeću.

Najčešći razlozi koji mogu dovesti do rizika likvidnosti su :

pad vrijednosti i stepena utrživosti likvidne imovine,
porast ročne neusklađenosti imovine i obaveza,
nedovoljna finansijska snaga kompanije i percepcija tržišta, što zavisi od niza parametara (npr. profil rizika, koeficijent solventnosti, profitabilnost, očekivani budući trendovi, rejting itd.),
nizak koeficijent likvidnosti.

U cilju dobrog upravljanja rizikom likvidnosti Društvo sprovodi sledeće:

Planiranja očekivanih i poznatih novčanih priliva i odliva na mjesečnoj osnovi,
Kontinuirano praćenje likvidnosti,
Izračunavanje pokazatelja likvidnosti,
Donošenje planova u slučaju nastanka nelikvidnosti.

Preko obračuna pokazatelja likvidnosti obezbjeđuje se informisanost o stanju likvidnosti Društva. Pokazatelj likvidnosti mora kontinuirano iznositi 100% ili više da bi se smatralo da je Društvo likvidno. Društvo je likvidno i tokom godine je zadovoljavalo zakonske zahtjeve za plaćanjem šteta i drugih obaveza na vrijeme.

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA

Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.18. Upravljanje rizicima(nastavak)**

Sledeća tabela predstavlja ročnost dospijuća sredstava i obaveza na dan 31. decembar 2023.

	<u>do 1 mjesec</u>	<u>Od 1 do 3 mjeseca</u>	<u>Od 3 do 12 mjeseci</u>	<u>Od 1 do 5 godina</u>	<u>Preko 5 godina</u>	<u>Ukupno</u>
Dugoročna finansijska ulaganja	-	-		53.027.571	17.437.342	70.464.913
Kratkoročna finansijska ulaganja	-	-	680.250	-	-	680.250
Kratkoročna sredstva	1.340.088	-	-	-	-	1.340.088
Kratkoročna potraživanja	235.980	112.051	-	-	9.443	357.474
Ukupno	1.576.068	112.051	680.250	53.027.571	17.446.785	72.842.725
	<u>do 1 mjesec</u>	<u>od 1 do 3 mjeseca</u>	<u>od 3 do 12 mjeseci</u>	<u>od 1 do 5 godina</u>	<u>preko 5 godina</u>	<u>Ukupno</u>
Matematička rezerva i dr.tehn.rezerv	51.019	398.516	1.376.024	15.905.593	35.128.320	52.859.472
Bruto tehničke rezerve	77.983	127.977	121.692	362.815	219.602	910.069
Kratkoročne obaveze	896.915	-	-	-	-	896.915
Rezervisanja	1.025.917	526.493	1.497.716	16.268.408	35.347.922	54.666.456
Ročna neusklađenost na 31. decembar 2023.	550.151	(414.443)	(817.466)	36.759.163	(17.901.137)	18.176.268

e) Koncentracijski rizik

Rizik koncentracije je rizik koji proizlazi iz izloženosti društva za osiguranje pojedinačnim rizicima ili međusobno zavisnim rizicima kod kojih je potencijal gubitka tako značajan da ugrožavaju solventnost odnosno finansijski položaj društva za osiguranje.

Koncentracije u investicionoj oblasti moraju biti isključene od početka postavljanjem odgovarajućih ograničenja. Ovo se generalno obezbjeđuje širokom diverzifikacijom investicionog portfelja. Društvo je svoja sredstva ulagalo u skladu sa Zakonom o osiguranju, odnosno vršilo je deponovanje i ulaganje tehničkih rezervi u skladu sa Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)**3.18. Upravljanje rizicima (nastavak)**

Sledeća tabela prikazuje strukturu investicija Društva na dan 31. decembar 2023., odnosno njihovo pojedinačno učešće u ukupnim investicijama:

Vrsta finansijske investicije na 31. decembar 2023.	Iznos u EUR	Učešće
Dugoročne hartije od vrednosti	66.696.499	92,01%
Dugoročni depoziti i druga dugoročna finansijska ulaganja	1.641.653	2,26%
Investicione nekretnine	40.530	0,06%
Udjeli i učešća u društvima	1.200.001	1,66%
Druga dugoročna finansijska ulaganja	886.230	1,22%
Kratkoročne hartije od vrednosti	679.847	0,94%
Druga kratkoročna ulaganja	402	0,00%
Kratkoročna sredstva	1.340.088	1,85%
Ukupno:	72.485.251	100,00%

f) Operativni rizici

Predstavlja opasnost od gubitaka koji nastaju zbog grešaka ili šteta uzrokovanih neadekvatnim internim procesima, osobama, sistemima i spoljnim događajima. Društvo je uspostavilo sistem upravljanja rizicima čiji je osnovni cilj ostvarivanje planiranih strateških ciljeva. Upravljanje rizicima vrši se na način kojim će se obezbjediti trajno održavanje stepena izloženosti rizicima na nivou koji neće ugroziti imovinu i poslovanje Društva, zaštitu interesa osiguranika i drugih povjerilaca Društva, a u skladu sa zakonom, drugim zakonskim propisima i aktima Društva, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom.

g) Reosiguranje

Reosiguranje se koristi za ograničavanje rizika preuzetih od strane ugovarača osiguranja (= rizik preuzimanja), u okviru kojeg se pokrivaju glavni rizici / izloženosti, homogenizacijom portfelja i smanjenjem volatilnosti.

h) Rizik neispunjenja obaveza druge ugovorne strane

Rizik druge ugovorne strane (uključujući i kreditni rizik) je rizik od gubitka ili nepovoljne promjene u finansijskom statusu koji proizlazi iz promjena u kreditnom kvalitetu izdavaoca vrijednosnih papira, govornih strana i ostalih dužnika prema kojima osiguravajuće Društvo ima potraživanja. Javlja se u obliku rizika neispunjenja obaveza druge ugovorne strane, rizika raspona ili koncentracije tržišnih rizika. Društvo je vršilo ulaganja u skladu sa zakonskim propisima. Detaljniji opis ulaganja možemo vidjeti u tačkama od 14 do 19.

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)****3.19. Pravična (fer) vrijednost**

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti.

Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled knjigovodstvene i fer vrijednosti:

Vrsta finansijskih investicija	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Državne obveznice	64.502.128	63.807.046
Obveznice država članica EU	373.986	373.986
Obveznice međunarodnih finansijskih institucija	2.500.232	2.500.232
depoziti i druga dugoročna finansijska ulaganja	2.528.286	2.528.286
Investicione nekretnine	40.530	61.000
Udjeli u društvima	1.200.001	1.200.001
Kratkoročna sredstva	1.697.562	1.697.562
Ukupno	72.842.725	72.168.113

Shodno MSFI13, fer vrijednost za finansijske instrumente je prikazana niže:

Vrsta finansijskih investicija	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Nivo1	Nivo2	Nivo3
Državne obveznice	64.502.128	63.807.046	43.327.650	20.479.396	-
Obveznice država članica EU	373.986	373.986	373.986	-	-
Obveznice međunarodnih finansijskih institucija	2.500.232	2.500.232	2.500.232	-	-
Depoziti i druga dugoročna finansijska ulaganja	2.528.286	2.528.286	-	-	2.528.286
Investicione nekretnine	40.530	61.000	-	-	61.000
Udjeli u društvima	1.200.001	1.200.001	-	-	1.200.001
Kratkoročna sredstva	1.340.088	1.340.088	-	-	1.340.088
Ukupno	72.485.251	71.810.638	46.201.868	20.479.396	5.129.375

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****4. Prihodi od premije osiguranja i saosiguranja**

Prihodi od premija osiguranja i saosiguranja su prikazani kako slijedi: :

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Obračunate bruto premije osiguranja	7.519.425	7.098.379
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja	(418.282)	(415.676)
Promjene bruto prenosnih premija	(5.213)	(2.453)
Promjene prenosnih premija za reosiguravajući dio	2.356	808
	<u>7.098.286</u>	<u>6.681.058</u>

4.1. Obračunata premija osiguranja sastoji se od:

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja	6.704.138	6.326.859
Rentno osiguranje	9.326	-
Dopunsko osiguranje za nezgode	805.960	771.520
	<u>7.519.424</u>	<u>7.098.379</u>

4.2. Smanjenje za udio reosiguravača u premiji osiguranja:

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Smanjenje za udjele učešća reosiguravača u premiji osiguranja života - povezana lica	185.710	192.016
Smanjenje za udjele učešća reosiguravača u premiji osiguranja za dopunska osiguranja života-povezana lica	232.572	223.660
	<u>418.282</u>	<u>415.676</u>

5. Neto prihodi od ostalih usluga

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Prihodi od dodatka za zaključenje ugovora o osiguranju	341	1.590
Ostali poslovni prihodi	830	2.058
Prihodi od usklađivanja potraživanja od premije	30.383	34.442
	<u>31.554</u>	<u>38.090</u>

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****6. Rashodi naknada šteta**

Rashodi od naknada šteta obuhvataju:

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
		(u Eur)
Obračunate bruto naknade šteta	3.572.430	3.940.384
Troškovi vezani za isplatu šteta	32.964	33.055
Umanjenje za udio reosiguravača u naknadama šteta	(154.232)	(143.657)
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	8.772	44.344
Promjene rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	9.097	1.785
Promjene bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete	(40.116)	23.011
Promjene za udjele reosiguravača u rezervisanjima za nastale neprijavljene štete	14.692	(24.900)
	<u>3.443.607</u>	<u>3.874.022</u>

6.1. Obračunate bruto naknade šteta po vrsti osiguranja:

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Osiguranje života	3.331.418	3.679.138
Rentno osiguranje	15.633	14.950
Osiguranje nezgode, dopunsko osiguranje života	237.716	257.806
	<u>3.584.767</u>	<u>3.951.894</u>

Ukupan iznos riješenih, odnosno isplaćenih šteta u poslovnoj 2023. godini je EUR 3.584.767, što znači da su sve likvidirane štete i isplaćene.

6.2. Umanjenje za udjele saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u štetama:

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
		(u Eur)
Umanjenje za udjele reosiguravača-naknada osiguranja života - povezana lica	82.917	66.315
Umanjenje za udjele reosiguravača, dopunsko osiguranje života - povezana lica	71.315	77.342
	<u>154.232</u>	<u>143.657</u>

Društvo je reosiguranje nepokrivenih rizika izvršilo pod uslovima i na način predviđen Pravilnikom o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja i u skladu sa zaključenim ugovorima o reosiguranju.

6.3. Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete

U skladu sa odredbama Pravilnika o kontnom okviru i sadržaju računa o kontnom okviru društava za osiguranje, utvrđena je i knjižena razlika rezervisanja u iznosu od EUR 8.772 (2022. godine EUR 44.344).

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****7. Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja**

(u Eur)

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Promjene bruto matematičkih rezervisanja	3.025.744	2.224.616
Promjene drugih tehničkih rezervisanja-udjela u dobiti	31.608	14.725
	<u>3.057.352</u>	<u>2.239.341</u>

7.1. Promjene matematičkih rezervisanja

Promjena matematičkih rezervisanja u iznosu EUR 3.025.744 (2022. godine EUR 2.224.615) nastala je po sledećim osnovama:

(u Eur)

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Promjene matematičkih rezervi	2.927.174	2.218.925
Promjene prenosne premije osiguranja života	100.373	90.869
Promjene prenosne premije osiguranja života za reosiguranje-povezana lica	2.980	7.234
Promjene pripadajuće dobiti	(4.783)	(92.412)
	<u>3.025.744</u>	<u>2.224.616</u>

7.2. Promjene drugih tehničkih rezervisanja-udjela u dobiti

Promjene ostalih tehničkih rezervisanja – udjela u dobiti, iskazane su povećanjem u iznosu EUR 31.608 (2022. godine smanjenjem EUR 14.725).

8. Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja

(u Eur)

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Troškovi nadzornog organa	70.474	70.460
Troškovi ispravke vrijednosti premije osiguranja	26.778	30.383
Otpis premije osiguranja	105	631
	<u>97.357</u>	<u>101.474</u>

Troškovi ispravke vrijednosti potraživanja u iznosu EUR 26.778 iskazani su po osnovu potraživanja starijih od 90 dana.

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA

Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

9. Troškovi sprovođenja osiguranja

Troškovi sprovođenja osiguranja obuhvataju: troškove sticanja osiguranja i sve druge operativne troškove koji su neophodni za obavljanje djelatnosti osiguranja (amortizacija, zarade, materijalni troškovi, troškovi ostalih usluga). Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja umanjuju se za prihode od provizije reosiguranja.

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Troškovi sticanja osiguranja	770.086	737.225
Amortizacija	34.701	34.844
Troškovi rada	515.768	350.789
Materijalni troškovi	31.383	30.423
Ostali troškovi usluga	334.766	272.545
Drugi troškovi	12.753	8.145
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	<u>(170.073)</u>	<u>(156.401)</u>
	<u>1.529.384</u>	<u>1.277.570</u>

9.1. Troškovi sticanja osiguranja

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Troškovi provizije osiguranja života-prodaja prve godine	491.419	456.015
Troškovi provizije osiguranja života-prodaja sledećih godina	205.861	205.833
Troškovi nagradne provizije	<u>72.806</u>	<u>75.377</u>
	<u>770.086</u>	<u>737.225</u>

9.2. Amortizacija

Amortizacija je u 2023. godini obračunata u iznosu EUR 34.701 (2022. godine EUR 34.844):

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Amortizacija nematerijalne imovna	2.913	3.675
Amortizacija građevinskih objekata	20.000	20.000
Amortizacija opreme	<u>11.788</u>	<u>11.169</u>
	<u>34.701</u>	<u>34.844</u>

9.3. Troškovi rada

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih ličnih primanja	450.496	302.367
Porezi i doprinosi na zarade i naknade zarada	35.637	24.956
Drugi troškovi rada	<u>29.635</u>	<u>23.466</u>
	<u>515.768</u>	<u>350.789</u>

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA

Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

9. Troškovi sprovođenja osiguranja (nastavak)**9.4. Materijalni troškovi**

(u Eur)

	2023.	2022.
Troškovi materijala za popravku i održavanje	9.240	10.014
Troškovi kancelarijskog materijala	7.510	7.649
Troškovi goriva i energije	11.240	10.059
Drugi troškovi materijala	3.393	2.701
	31.383	30.423

9.5. Ostali troškovi usluga

(u Eur)

	2023.	2022.
Troškovi konsultantskih usluga	103.228	61.977
Troškovi zakupnine	-	100
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	28.074	26.802
Troškovi premije osiguranja	1.049	1.088
Troškovi reprezentacije	11.711	7.668
Troškovi reklame i propagande	43.260	39.243
Troškovi drugih usluga	147.444	135.667
	334.766	272.545

9.5.1. Troškovi konsultantskih usluga

(u Eur)

	2023.	2022.
Troškovi konsultantskih usluga	50.510	11.935
Troškovi usluga prevođenja	974	336
Troškovi usluga doktora	5.470	4.355
Troškovi revizije	9.680	16.395
Troškovi PDV	22.947	19.024
Porez po odbitku	13.647	9.932
	103.228	61.977

9.5.2. Troškovi drugih usluga

(u Eur)

	2023.	2022.
Troškovi interneta, telef. i PTT usluga	39.073	44.267
Troškovi on-line obrade podataka	61.500	51.197
Troškovi grafičkih usluga	7.678	4.629
Tr.garancija support za Hardware&Software	16.925	16.068
Troškovi licenci za 1 godinu	5.405	3.665
Troškovi seminara i usavršavanja	9.586	6.757
Troškovi ostalih usluga	7.277	9.084
	147.444	135.667

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA

Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

9. Troškovi sprovođenja osiguranja (nastavak)**9.6. Drugi troškovi**

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Donacije i sponzorstva	6.222	3.600
Porez na imovinu	2.716	2.805
Ostala plaćanja ka Poreskoj upravi	3.633	330
Drugi troškovi	182	1.410
	<u>12.753</u>	<u>8.145</u>

9.7. Umanjenje za prihode od provizija reosiguranja

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Osiguranje života-povezana lica	65.576	73.285
Dopunsko osiguranje-povezana lica	104.496	83.116
	<u>170.073</u>	<u>156.401</u>

10. Finansijski rezultat od ulaganja

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	2.531.066	2.310.731
Prihodi od kamata	2.231.032	2.310.731
Povećanje fer vrijednosti prilikom upotrebe pravila za obračunavanje rizika	300.034	-
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(724.752)	(569.463)
Gubici kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	(724.752)	(540.240)
Rashodi kod umanjenja vrijednosti	-	(29.223)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	1.806.314	1.741.268
Prihodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	955.242	564.735
Prihodi od kamata	937.959	549.892
Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	9.915	-
Prihodi od ulaganja u investicione nekretnine	5.400	4.500
Drugi prihodi	1.968	10.343
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	(4.566)	(4.100)
Gubici od finan.sredst. i finans.obaveza	(2.589)	-
Rashodi od kamata	-	(430)
Rashodi od amortizacije	(1.849)	(3.551)
Drugi rashodi	(128)	(119)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	950.676	560.635
Ukupni finansijski rezultat od ulaganja	2.756.990	2.301.903

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA

Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.

10. Finansijski rezultat od ulaganja (nastavak)**10.1. Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi**

Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi u iznosu EUR 2.531.066 (2022. godine EUR 2.310.731) ostvareni su po osnovu ulaganja u državne obveznice.

Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi u iznosu od EUR 724.752 (2022. godine EUR 569.463) iskazani su u potpunosti po osnovu negativne amortizacije državnih obveznica.

10.2. Prihodi i rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi:		
Prihodi od kamata po osnovu depozita po viđenju	3.819	199
Prihodi od kamata na odobrene predujmove	54.978	57.147
Prihod po osnovu obveznica	552.490	484.256
Prihodi od ulaganja u investicione nekretnine	5.400	4.500
Prihodi od dugoročnih zajmova zaposlenima	9.555	8.290
Prihod od kamata - krediti-povezana lica	26.998	-
Drugi finansijski prihodi	-	10.343
	<u>653.240</u>	<u>564.735</u>
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi:		
Gubici od finan.sredst. i finans.obaveza	2.589	-
Rashodi od kamata	-	430
Rashodi od amortizacije investicionih nekretnina	1.849	3.551
Drugi rashodi	128	119
	<u>4.566</u>	<u>4.100</u>

11. Porez na dobit

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Tekući porez	214.029	178.412
Odloženi porez	-	-
	<u>214.029</u>	<u>178.412</u>

Društvo nije vršilo obračun odloženog poreza, jer po mišljenju rukovodstva ova rezervacija nije materijalno značajna.

Usaglašavanje poreza na dobit po finansijskim iskazima i poreza na dobit po poreskom bilansu:

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Dobit prije oporezivanja	1.759.130	1.528.644
Troškovi amortizacije u Bilansu uspjeha	36.871	36.986
Iskazana amortizacija u poreske svrhe	(64.255)	(61.211)
Troškovi koji se ne priznaju u poreske svrhe	600	300
Troškovi zarada koji nijesu isplaćeni u poreskom periodu	22.146	7.628
Troškovi zarada koji nijesu bili priznati u prethodnom periodu	(7.628)	(2.931)
Poreska osnovica	<u>1.746.864</u>	<u>1.509.416</u>
Obaveza za tekući porez	<u>214.029</u>	<u>178.412</u>

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****12. Nematerijalna ulaganja**

Društvo je na dan 31. decembra 2023. godine iskazalo nematerijalnu imovinu u iznosu EUR 3.485 (31. decembar 2022. godine EUR 6.398). Nematerijalna imovina se odnosi na softver za obračun zarada i softver za slanje klijentima obavještenja elektronskim putem.

13. Nekretnine i oprema

	(u Eur)			
	<u>Građevinski objekti</u>	<u>Oprema</u>	<u>Sitan inventar</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost				
Stanje 1. januara 2023. godine	800.000	274.400	6.489	1.080.889
Povećanje – nabavka	-	28.632	1.233	29.865
Smanjenje-otpis	-	(9.790)	(1.684)	(11.474)
Stanje 31. decembra 2023. godine	800.000	293.242	6.038	1.099.280
Ispravka vrijednosti				
Stanje 1. januara 2023. godine	183.333	256.484	6.489	446.306
Amortizacija	20.000	12.108	-	32.108
Ostala povećanja	-	-	1.233	1.233
Smanjenje-otpis	-	(9.662)	(1.684)	(11.346)
Stanje 31. decembra 2023.	203.333	258.930	6.038	468.301
Sadašnja vrijednost				
31. decembra 2023. godine	596.667	34.312	-	630.979
Sadašnja vrijednost				
31. decembra 2022. godine	616.667	17.916	-	634.583

Društvo posjeduje poslovni prostor ukupne površine 412 m², sa četiri garažna mjesta ukupne površine 46 m². Poslovni prostor je kupljen 2013. godine, na osnovu Odluke Odbora direktora br. 28/2013. Poslovni prostor i garaže uknjiženi su kao vlasništvo Društva kod Uprave za nekretnine Crne Gore, Područna jedinica Podgorica (List nepokretnosti – izvod 4993).

14. Dugoročna finansijska ulaganja

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Hartije od vrijednosti	66.696.499	63.049.884
Dugoročni depoziti i ostala dugoročna finansijska ulaganja	1.641.653	325.086
Investicione nekretnine i oprema koji nijesu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti	40.530	42.379
Udjeli i učešća u društvima	1.200.001	-
Druška dugoročna finansijska ulaganja (napomena 17)	886.230	827.180
	70.464.913	64.244.529

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****14. Dugoročna finansijska ulaganja (nastavak)****14.1. Hartije od vrijednosti**

Hartije od vrijednosti koje su na dan 31. decembar 2023. godine iskazane u iznosu EUR 66.696.499 (31. decembar 2022. godine EUR 63.049.884) odnose se na:

	2023.	2022.
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	28.354.267	25.824.822
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	36.935.339	36.118.203
Hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju	1.406.893	1.106.859
	66.696.499	63.049.884

Društvo je najveći dio svog novčanog potencijala plasiralo u dugoročne hartije od vrijednosti-obveznice Crne Gore. Obveznice su kupljene na tržištu hartija od vrijednosti, preko ovlašćenih brokerskih kuća.

Društvo je navedene hartije od vrijednosti klasifikovalo prema MRS-39 na:

- Ulaganja raspoloživa za prodaju,
- Ulaganja koja se drže do dospelja,
- Ulaganja koja se drže radi trgovine.

Nakon početnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se na dan bilansa stanja odmjeravaju po fer vrijednosti, po cijenama uzetim od sistema Bloomberg Finance L.p, a informacije o kretanju cijena obveznica, odnosno hartija od vrijednosti dobijaju se od Grazer Wechselseitige Versicherung AG (matično društvo). Obveznice se kupuju i prodaju na međunarodnom tržištu, preko Schelhammer Capital Bank.

Društvo je na dan 31. decembar 2023. godine iskazalo sledeće obveznice klasifikovane kao raspoložive za prodaju:

Oznaka obveznice	Emitent	Dospelje	Nominalna vrijednost	Kamatna stopa %	Vrijednost na 31.12.2023.
XS1807201899	Republika Crna Gora	21.04.2025.	27.371.000	3,375	26.948.939
XS2050982755	Republika Crna Gora	03.10.2029.	750.000	2,55	617.850
XS2636439684	Republika Hrvatska	14.6.2035	350.000	4,00	373.986
XS2638490354	Bank of New Zealand	20.12.2028	400.000	3,708	413.492
Ukupno:			28.871.000		28.354.267

Nominalna vrijednost obveznice je EUR 1,00.

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****14. Dugoročna finansijska ulaganja (nastavak)****14.1. Hartije od vrijednosti (nastavak)**

Društvo je na dan 31. decembar 2023. godine iskazalo sledeće obveznice koje se drže do dospelja:

Oznaka obveznice	Emitent	Dospjeće	Nominalna vrijednost	Kamatna stopa %	Vrijednost na 31.12.2023.
XS2050982755	Republika Crna Gora	03.10.2029.	15.395.000	2,55	12.701.143
XS2270576700	Republika Crna Gora	16.12.2027.	3.500.000	2,88	3.160.343
MEGB26KAIPG2	Republika Crna Gora	23.04.2026.	22.000.000	3,5	21.073.854
Ukupno:			40.895.000		36.935.339

Nominalna vrijednost obveznice je EUR 1,00.

Hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju odnose se na sledeće hartije od vrijednosti međunarodnih finansijskih organizacija :

Oznaka obveznice	Emitent	Dospjeće	Nabavna vrijednost	Kamatna stopa %	Vrijednost 31.12.2023.
DE000LB2CMX2	Landesbank Baden-Wuerttemberg, Wrt.	22.12.2028.	499.800	Varijabilna	1.406.893

14.2. Dugoročni depoziti i druga dugoročna finansijska ulaganja

Ostali dugoročni finansijski plasmani odnose se na šest zajmova koji su odobreni zaposlenima i 2 zajma odobrena za Grawe nekretnine d.o.o. Podgorica.

Kao sredstvo obezbjeđenja potraživanja prema zaposlenima upisana je hipoteka na nekretninama (zbog čijih nabavki su zajmovi odobreni) u korist zajmodavca u visini duga i kamata. A za kredit u iznosu EUR 4.088 sredstvo obezbjeđenja je polisa životnog osiguranja. Njihova vrijednost na 31.decembar 2023. iznosi: EUR 264.657 (31. decembar 2022. godine 325.086).

Zajmovi koji su isplaćeni 01. jula 2023. godine za Grawe nekretnine u iznosima EUR 550.000 i EUR 800.000 su odobreni po kamatnoj stopi od 3,98% i na dan 31. decembar 2023. iznose EUR 1.376.998.

15. Investicione nekretnine i oprema koji nijesu namijenjeni za neposredno obavljanje djelatnosti

	2023.	2022.
Nabavna vrijednost	73.971	73.971
Ispravka vrijednosti	(33.441)	(31.592)
	40.530	42.379

Investicione nekretnine-objekti, odnose se na poslovni prostor u vlasništvu Društva, upisan u listu nepokretnosti br. 1202.

16. Udijeli u drugim društvima

Društvo je dana 23. jun 2023. godine donijelo odluku o povećanju osnivačkog uloga Grawe nekretnina d.o.o. u iznosu od EUR 1.200.000. Ukupan osnivački ulog Grawe nekretnina na dan 31. decembar 2023. iznosi EUR 1.200.001.

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****17. Ostala dugoročna finansijska ulaganja**

Ostala dugoročna finansijska ulaganja odnose se na odobrene predujmove date osiguranicima do 80% otkupne vrijednosti polise. Na dan 31. decembar 2023. godine ova ulaganja su iskazana u iznosu od EUR 886.230 (31.decembar 2022. godine EUR 827.180).

U skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima, na traženje ugovornika polise osiguranja života, osiguravač mu može isplatiti unaprijed dio osigurane svote do visine otkupne vrijednosti polise, koju ugovornik osiguranja može vratiti docnije.

Na primljeni predujam ugovornik osiguranja dužan je da plaća određenu kamatu.

Predujam predstavlja vrstu finansiranja ugovarača, bez prekida zaključenog osiguranja i ne predstavlja nikakvu alternativu ako ugovarač osiguranja nije više u mogućnosti da ispunjava obavezu plaćanja premije. Budući da prilikom isplate predujma Ugovor o osiguranju ostaje na snazi, ugovarač osiguranja i dalje je u obavezi da plaća premiju osiguranja, kao i pripadajuću kamatu na isplaćeni predujam.

Kamata se obračunava unaprijed u obliku dodatne premije, te dospijevaju zajedno sa premijom osiguranja prema ugovorenom načinu plaćanja.

18. Kratkoročna finansijska ulaganja

Društvo je na 31.decembra 2023. godine klasifikovalo sledeće obveznice kao kratkoročne obveznice raspoložive za prodaju:

Oznaka obveznice	Emitent	Dospjeće	Nominalna vrijednost	Kamatna stopa %	Vrijednost 31.12.2023.
DE000DL19U15	Deutsche Bank AG	20.11.2024	300.000	0,05	290.811
XS1720933297	Aegon Bank NV	21.11.2024	400.000	0,375	389.036
Ukupno:			700.000		679.847

Iznos kratkoročnih kredita na 31. decembar 2023. iznosi EUR 403.

19. Gotovinska sredstva

(u Eur)

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Žiro račun	1.080.258	1.181.275
Ostala novčana sredstva-devizni račun	41.120	10.418
Izdvojena novčana sredstva	215.244	130.539
Kreditne kartice	3.466	1.946
	<u>1.340.088</u>	<u>1.324.178</u>

Sredstva se nalaze na računima poslovnih banaka kod kojih Društvo ima otvorene račune. Finansijsko poslovanje Društvo obavlja preko NLB Montenegrobanke AD Podgorica, Hipotekarne banke AD Podgorica, OTP CKB AD Podgorica, Erste bank AD Podgorica, Prve banke CG AD Podgorica, Lovćen banke AD Podgorica, Universal Capital bank AD Podgorica, Addiko bank AD Podgorica i Ziraat bank AD Podgorica.

Izdvojena novčana sredstva koja na dan 31.decembra 2023. godine iznose EUR 215.244 (31.decembar .2022. godine EUR 130.539) nalaze se na računu Schelhammer Capital Bank AG i opredijeljena su za kupovinu hartija od vrijednosti.

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****20. Potraživanja iz poslovnih odnosa**

(u Eur)

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja-potraživanja za premiju osiguranja	369.295	315.384
Druga kratkoročna potraživanja	323.086	324.139
Potraživanja na im davanja u zakup -povezana lica	<u>1.968</u>	<u>-</u>
	694.349	639.523
Minus:		
Ispravka vrijednosti potraživanja po osnovu premija	(26.778)	(30.382)
Ispravka vrijednosti drugih kratkoročnih potraživanja	<u>(310.096)</u>	<u>(310.096)</u>
	<u>357.475</u>	<u>299.045</u>

Potraživanja od osiguranika u iznosu od EUR 342.517 (31.decembar 2022. godine EUR 285.001) iskazana su po osnovu dijela nenaplaćenih premija i kamata uglavnom iz decembra 2023. godine.

Ispravka vrijednosti potraživanja koja je iskazana u iznosu EUR 26.778 (31.decembar 2022. godine EUR 30.382) odnosi se na potraživanja starija od 90 dana, u skladu sa Odlukom o načinu procjenjivanja aktive društava za osiguranje koju je donio Savjet Agencije za nadzor osiguranja.

Druga kratkoročna potraživanja odnose se na potraživanja koja su u toku 2017. godine preuzeta od Merkur osiguranje AD Podgorica.

Ispravka vrijednosti drugih potraživanja čine ispravke potraživanja od sledećih banaka kod kojih je pokrenut stečajni postupak:

- Kod Atlas banke izvršena je ispravka 50% potraživanja u iznosu EUR 78.532 u toku 2018. godine, dok je u aprilu 2019. godine odrađena ispravka vrijednosti na preostali iznos od EUR 59.388,

- Kod Invest Banke Montenegro AD Podgorica izvršena je ispravka 100% vrijednosti potraživanja u iznosu EUR 172.176.

21. Udio reosiguravača u tehničkim rezervama

Društvo je u toku 2023. godine saradivalo sa reosiguravačem Grazer Wechelseitige Versicherung AG, koje je povezano lice.

Učešće reosiguravača u prenosnoj premiji, matematičkoj rezervi i prijavljenim i neprijavljenim štetama:

	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Udio reosiguravača u matematičkoj rezervi osiguranja života - povezana lica	93.878	96.857
Udio reosiguravača u prenosnoj premiji dopunskog osiguranja lica uz osiguranje života - povezana lica	93.338	90.983
Udio reosiguravača za nastale prijavljene štete osiguranja života-povezana lica	35.433	45.207
Udio reosiguravača za nastale prijavljene štete dopunskog osiguranja-povezana lica	45.186	44.511
Udio reosiguravača za nastale neprijavljene štete dopunskog osiguranja	<u>48.687</u>	<u>63.377</u>
	<u>316.522</u>	<u>340.935</u>

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****22. Aktivna vremenska razgraničenja**

Aktivna vremenska razgraničenja koja su na dan 31. decembra 2023. godine iskazana u iznosu EUR 1.283.937 (31. decembar 2022. godine EUR 1.271.189), odnose se na obračunate kamate na obveznice, koje Društvo nije naplatilo do kraja 2023. godine.

23. Kapital i rezerve

Kapital Društva čine:

	2023.	2022.
Akcijski kapital	3.000.011	3.000.011
Revalorizacione rezerve	(3.115.714)	(5.667.336)
Prenesena neraspoređena dobit ranijih godina	18.844.782	17.794.553
Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	1.545.100	1.350.231
	20.274.179	16.477.459

Osnovni kapital Društva čini akcijski kapital u iznosu EUR 3.000.011 (31. decembar 2022. godine EUR 3.000.011).

Osnovni kapital podijeljen je na 75.777 akcija nominalne vrijednosti EUR 39,59 za jednu akciju. Vlasnik akcija je Grazer Wechselfeitige Versicherung AG, Grac, Austrija sa 100% učešća.

Nominalna vrijednost akcija utvrđena je Ugovorom o osnivanju Društva. Akcije su osnivačke akcije, obične, jedne klase, na ime i izdate u nematerijalizovanom obliku.

Revalorizacione rezerve na dan 31. decembra 2023. godine iznose EUR 3.115.714 (31. decembar 2022. godine EUR 5.667.336). Društvo je u skladu sa MRS-39, efekte usklađivanja vrijednosti državnih obveznica i evroobveznica knjžilo promjenom revalorizacionih rezervi.

23.1. Struktura garantnog kapitala je sledeća:

	2023.	2022.
Osnovni kapital		
Akcijski kapital	3.000.011	3.000.011
Prenesena neraspoređena dobit ranijih godina	18.844.783	17.794.552
Umanjenje za nematerijalnu imovinu	(3.485)	(6.398)
Dopunski kapital	-	-
Garantni kapital	21.841.309	20.788.165

Društvo sa stanjem na dan 31. decembar 2023. godine ispunjava sve uslove adekvatnosti kapitala iz čl. 21, 98 i 98a Zakona o osiguranju.

Garantni kapital na dan 31. decembar 2023. godine iznosi EUR 21.841.309 i veći je od iznosa akcijskog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju.

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („SI list CG“ br. 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Kapital je veći od margine solventnosti koja je utvrđena u iznosu od EUR 2.452.690, čime je ispunjen uslov iz člana 98 Zakona o osiguranju.

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****24. Rezervisanja**

	2023.	(u Eur) 2022.
Bruto tehničke rezerve	910.069	936.200
Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja	<u>52.859.473</u>	<u>49.805.100</u>
	<u>53.769.542</u>	<u>50.741.300</u>

24.1. Bruto tehničke rezerve

	2023.	(u Eur) 2022.
Bruto prenosne premije	260.213	255.000
Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	487.569	478.796
Bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete	<u>162.287</u>	<u>202.402</u>
	<u>910.069</u>	<u>936.200</u>

24.1.1. Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete

Rezervisanja za nastale prijavljene štete odnose se na:

	2023.	(u Eur) 2022.
Osiguranje života	336.049	329.597
Dopunsko osiguranje	<u>151.520</u>	<u>149.199</u>
	<u>487.569</u>	<u>478.796</u>

24.1.2. Bruto rezervisanja za nastale, neprijavljene štete

Rezervisanja za nastale neprijavljene štete na dan 31. decembar 2023. godine iskazane su u iznosu EUR 162.287 (2022. godine EUR 202.402). Rezervacija za nastale, neprijavljene, a neriješene štete utvrđuju se samo za dopunsko osiguranje od posledica nesrećnog slučaja, ugovoreno uz osiguranje života i obračunata je primjenom metode lančanih ljestvica, odnosno ChainLadder metode.

24.1.3. Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja

Struktura rezervisanja za životno osiguranje na dan 31. decembar:

	2023.	(u Eur) 2022.
Matematička rezerva osiguranja života	46.977.183	44.050.009
Prenosna premija osiguranja života	2.250.196	2.149.822
Rezerve za učešće u dobiti	3.334.983	3.339.767
Rezervisan udio u dobiti	<u>297.111</u>	<u>265.502</u>
	<u>52.859.473</u>	<u>49.805.100</u>

24. Rezervisanja (nastavak)**24.2.1. Obračun matematičke rezerve osiguranja života**

Obračun matematičke rezerve osiguranja života izvršen je primjenom aktuarskih načela i principa osiguranja života.

U odnosu na matematičku rezervu obračunatu i iskazanu na dan 31. decembra 2022. godine utvrđena je razlika u iznosu EUR 2.927.174 i knjižena na teret rashoda.

24.2.2. Prenosna premija

Prenosna premija osiguranja života u iznosu EUR 2.250.196 uključena je u ukupni iznos matematičke rezerve u skladu sa članom 8 Pravilnika o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija.

24.2.3. Rezerve za učešće u dobiti

Rezervisano učešće u dobiti podrazumijeva rezervu za dobit koja se pripisuje pojedinim polisama u skladu sa poslovnim planovima pojedinih tarifa osiguranja života, sam obračun rezerve za dobit je definisan u tehničkim osnovama životnog osiguranja Društva kao i Pravilnikom o formiranju i korišćenju rezervi za učešće u dobiti. Visina kamatne stope za pripis dobiti se definiše odlukom Odbora direktora Društva.

Rezerve za učešće u dobiti su na kraju godine iznosile EUR 3.334.983, a u odnosu na rezerve za učešće u dobiti, iskazane i obračunate na dan 31. decembra .2022. godine, utvrđena je razlika na teret prihoda u iznosu EUR 4.783.

24.2.4. Rezervisan udio u dobiti

Rezervisan udio u dobiti u iznosu EUR 297.111 (2022. godine EUR 265.502) obračunava se kao rezerva za dobit koja će biti pripisana pojedinim polisama.

U odnosu na rezervisani udio u dobiti, iskazan i obračunat na dan 31. decembra 2022. godine, utvrđena je razlika na teret rashoda u iznosu EUR 31.608.

25. Kratkoročne obaveze

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Kratkoročne obaveze iz neposrednih poslova osiguranja	525.474	531.378
Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja	93.977	47.255
Kratkoročne obaveze prema zaposlenima	20.602	7.394
Druge kratkoročne obaveze i izvedeni finansijski instrumenti	<u>256.862</u>	<u>211.166</u>
	<u>896.915</u>	<u>797.193</u>

25.1. Kratkoročne obaveze iz neposrednih poslova osiguranja

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Obaveze za proviziju agencijama	56.664	57.010
Primljeni avansi po osnovu premija	<u>468.810</u>	<u>474.368</u>
	<u>525.474</u>	<u>531.378</u>

25. Kratkoročne obaveze (nastavak)

Obaveze za proviziju agencijama iskazane su prema agencijama registrovanim za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

Društva za zastupanje i posredovanje u osiguranju su dužna da dostavljaju mjesečne obračune za obavljeni posao, a Društvo je u obavezi da obračuna naknadu (proviziju) i istu uplati agencijama na njihov račun.

Primljeni avansi po osnovu osiguranja odnose se na uplate koje se vrše na osnovu ponude osiguranja, neprispjelih a uplaćenih obaveza.

25.2. Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja

Obaveze prema reosiguravaču za premije reosiguranja na dan 31.decembar 2023. iznose EUR 93.977 (31.decembar 2022. godine EUR 47.255)

Poslove reosiguranja za portfelj Grawe osiguranja vrši Grazer Wechselseitige Versicherung a.g. Graz počev od 1.jula 2008. godine.

25.3. Druge kratkoročne obaveze i izvedeni finansijski elementi

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Kratkoročne obaveze za porez iz dobitka	214.029	178.412
Kratkoročne obaveze prema dobavljačima	7.815	11.731
Kratkoročne obaveze prema dobavljačima-povezana lica	24.390	14.891
Obaveze na ime poreza na dodatu vrijednost	5.122	3.127
Ostale kratkoročne obaveze	<u>5.506</u>	<u>3.005</u>
	<u>256.862</u>	<u>211.166</u>

Obaveze prema Matičnom licu su iskazane na osnovu Ugovora o poslovnoj saradnji, zaključenog 01.01.2008. godine, kojim se Grazer Wechselseitige Versicherung kao davalac usluge obavezao da će Društvu pružati usluge IT-djelatnosti, usluge savjetovanja i podrške u oblasti tehnike osiguranja, kao i na osnovu Ugovora o korišćenju licence iz 2007. godine i Dodatka Ugovora o korišćenju licence od 28.02.2012. godine, obavezao da isporučuje softverske licence.

26. Pasivna vremenska razgraničenja

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Razgraničeni troškovi revizorskih i aktuarskih usluga	13.987	15.972
Obračunati a nefakturisani troškovi agencijama koje zastupaju Društvo	82.219	73.366
Unapred obračunati troškovi - povezana lica	25.000	-
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	<u>15.806</u>	<u>15.566</u>
	<u>137.012</u>	<u>104.904</u>

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****27. Tehničke rezerve, deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi**

Tehničke rezerve Društva su u skladu sa Zakonom o osiguranju, a sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine formirane u visini od EUR 53.769.542 (31. decembar 2022. godine EUR 50.741.300). Shodno članu 90 Zakona o osiguranju i Pravilniku o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društava za osiguranje, tehničke rezerve Društva nalaze se u sledećim plasmanima:

Vrsta plasmana	Iznos	% učešća tehnič. rezervi
HOV izdate od strane Crne Gore	53.769.542	100,00%
Ukupno ulaganja tehničkih rezervi	53.769.542	100,00%
Formirane tehničke rezerve	53.762.542	100,00%

Pri ulaganju i deponovanju sredstava vodilo se računa o isplativosti, odnosno tržišnosti deponovanja i ulaganja kojima se neće ugroziti njihova realna vrijednost i drugim mjerama da bi se obezbijedila sigurnost deponovanja u skladu sa pravilima kontrole i upravljanja rizicima.

28. Transakcije sa povezanim pravnim licima

Pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili mogu bitno uticati na poslovanje, odnosno rezultate poslovanja drugog lica.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Društvo ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2023. godine je prikazana u tabeli niže.

28.1. Salda i transakcije sa matičnim društvom na dan i za godinu završenu 31. decembra 2023. i 2022. su kao što slijedi:

	(u Eur)	
	2023.	2022.
Obaveze		
Neizmirene obaveze - Grazer AG	24.390	14.891
Neizmirene obaveze po osnovu reosiguranja - Grazer AG	93.977	47.255
Ukupno obaveze	118.367	62.146

28.2. Transakcije sa matičnim društvom - prihodi i rashodi

	(u Eur)	
Rashodi	2023.	2022.
Troškovi konsultantskih usluga	38.607	6.595
Troškovi on-line obrade podataka	61.500	51.197
Troškovi licenci sa trajanjem do 1 godine	5.008	3.365
Troškovi licenci	-	-
Troškovi drugih usluga-seminari i stručno usavršavanje	2.916	2.509
Ukupni rashodi	108.031	63.666

GRAWE OSIGURANJE AD, PODGORICA**Pojedinačni finansijski izvještaji za godinu završenu 31. decembra 2023.****28. Transakcije sa povezanim pravnim licima (nastavak)****28.3 Salda i transakcije sa novoosnovanim povezanim licem Grawe nekretnine d.o.o. na dan i za godinu završenu 31. decembra 2023. su:**

	(u Eur)	
	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Udjeli u društvu Grawe nekretnine d.o.o.	1.200.001	-
Zajmovi	1.376.998	-
Ukupno	<u>2.576.999</u>	<u>-</u>

Dana 26. juna .2023. godine su zaključena 2 ugovor ao zajmovima između Grawe osiguranja a.d. i Grawe nekretnina d.o.o. a na osnovu istih su 01.jula 2023. isplaćeni zajmovi na račun Grawe nekretnina i to u iznosima EUR 550.000 i EUR 800.000. Zajmovi su isplaćeni za potrebe finansiranja gradnje poslovne zgrade.

28.4 Transakcije sa novoosnovanim povezanim licem Grawe nekretnine d.o.o. – prihodi:

	(u Eur)	
Prihodi	<u>2023.</u>	<u>2022.</u>
Prihodi po osnovu kamata na odobrene zajmove	26.998	-
Prihodi po osnovu zakupa kancelarija za obavljanje poslovne djelatnosti	1.968	-
	<u>28.966</u>	<u>-</u>

Prihodi su ostvareni po osnovu kamata na isplaćene zajmove - ugovorima je definisana kamatna stopa od 3,98% u skladu sa Pravilnikom o iznosu kamatne stope koja se obračunva na finansijske instrumente između povezanih lica za 2023. godinu.

Prihod od zakupa se odnosi na iznajmljivanje kancelarije za potrebe obavljanja poslovanja novoosnovanog društva sa ograničenom odgovornošću Grawe nekretnina.

28.5 Transakcije sa ostalim povezanim licima

Društvo je u 2023. godini, imalo poslovni odnos sa povezanim društvima:

- Grawe neživotno osiguranje AD,
- Smokva DOO Podgorica.

Iz odnosa sa povezanim licima na 31.decembar 2023. ne postoje potraživanja i obaveze, dok ukupan iznos rashoda po osnovu polisa osiguranja sa povezanim licima na dan 31.decembar 2023. iznosi: EUR 1.052.

29. Sudski sporovi

Društvo sa stanjem na dan 31.decembra 2023. godine ima dva sudska spora po osnovu odštetnih zahtjeva na osnovu polisa osiguranja izdatih od strane Društva. Premda se sa sigurnošću ne mogu predvidjeti efekti i ishodi ovih sporova, rukovodstvo Društva smatra da, uzimajući u obzir iznose rezervisanih sredstava za takve sporove u toku ili naknadne potencijalne odštetne zahtjeve, ishodi sporova u toku ili podnijetih odštetnih zahtjeva, kao i onih koji eventualno predstoje protiv Društva, neće imati materijalno značajne negativne efekte na finansijsko stanje ili rezultate poslovanja Društva.

30. Mišljenje aktuara

Ovlašćeni aktuar je u skladu sa Pravilnikom o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara („Sl. List CG“ br. 17/13) izdao izvještaj, odnosno zaključno mišljenje o finansijskim izvještajima Društva za period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine. Ovlašćeni aktuar je dao pozitivno mišljenje o poslovanju Društva:

Sve aktuarske pozicije i druge veličine na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje su u skladu sa Zakonom, propisima donijetih na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja. Takođe, u skladu su sa aktima Društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja. Obračunate tehničke rezerve i kapital Društva garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju. Društvo svojim savjesnim poslovanjem obezbjeđuje stalnu likvidnost i efikasno izvršavanje svi preuzetih obaveza prema korisnicima osiguranja. U svom poslovanju Društvo je zabilježilo rast ukupne premije, tehničkih rezervi, dobru ažurnost rješavanja i isplate šteta, visok nivo prinosa na uložena sredstva osiguranja, nizak/optimalan nivo troškova sprovođenja osiguranja i ostvarilo pozitivan finansijski rezultat.

31. Događaji nakon datuma bilansa stanja

Nije bilo značajnih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi mogli da utiču na pojedinačne finansijske iskaze za 2023. godinu ili zahtijevali posebno objelodanjivanje.

U Podgorici

Dana 08.02.2024. godine

Biljana Vukčević

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Maja Pavličić

Izvršni direktor

 GRAWE osiguranje
a.d.